

ALUMINIJ

1

Časopis družbe Talum d. d. Kidričevo

JANUAR 2012

Verjeli so v aluminij
kot kovino prihodnosti,
tudi mi verjamemo
in z njim soustvarjamo
prihodnost

Uprava str. 4

Odvisne družbe str. 5-8

Po poklicu sem vzdrževalec okolja str. 10

Intervju z Vladom Pignerjem str. 11-13

Reportaža str. 16-17

Razstava str. 17

Sindikar str. 18

Povabilo na kavo str. 19

Iz vsebine

4 Uprava

5-8 Odvisne družbe

9 Ekološki otok

10 Po poklicu sem

11-13 Intervju

14 Fotografije meseca

15 Postanek

16-17 Reportaža

17 Razstava

18 Sindikat

19 Povabilo na kavo

20-21 Fotoreportaža

22 Obiski

Naslovnica: Starodobno motorno kolo

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezirovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Prižgana luč kulture

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Največji kulturni dogodek v zgodovini Slovenije se je začel. Naša država je dobila Evropsko prestolnico kulture (EPK). Maribor je s še petimi slovenskimi mesti postal kulturna prestolnica Evrope v letu 2012. Partnerska mesta, med katera sodijo Novo mesto, Velenje, Murska Sobota, Slovenj Gradec in Ptuj, bodo svoje otvoritvene slovesnosti še imela. Maribor jo je imel v soboto, 14. januarja, na Trgu Leona Štuklja. V sicer zaspanem mestu se je na ulicah in obeh trgih (Trgu Leona Štuklja in Trgu svobode) zbralo več tisoč ljudi. Rdeča nit prireditve je bil otrok z lučjo, ki je s potovanjem skozi posamezna mesta predstavljal njihove kulturne značilnosti in na koncu prižgal luč kulture sredi trga.

Slovenci smo se s kulturo vedno postavljali. Vedno smo jo vpletali v naše življenje in delo. Vedno nas je prav kultura povezovala in nam predvsem v kriznih časih dajala moč. Tako bi moralo biti tudi danes. Na poti iz krize bi nas morala spremljati prav kultura.

Po precejšnjih zapletih, odstopih, kritikah, negotovanju in obtoževanjih je EPK končno zaživela.

Slovesnost ob odprtju je bila – vsaj za slovenske razmere – veličastna. Takih nismo ravno vajeni. Kako pa bo naprej, bomo videli.

Pritegnila je mogočno in skoraj himnično zapeta pesem Praslovan Zorana Predina, ki jo je na prireditvi zapel Tomi Meglič, pevec slovenske rok skupine Siddharta. Ponovno nas je nekako postavila tja, kamor v resnici spadamo. Med Slovane. Vsaj v meni je ukresnila iskro pripadnosti slovanskemu rodu. Čeprav mi je bilo glede tega vedno ljubše obračati se na jug kot na sever, sem se ob bobnečem petju počutil dobro. Vsaj za nekaj trenutkov smo se oddaljili od razvitega Zahoda, ki nam narekuje življenje in nas uči kapitalizma. Od Zahoda, kjer je nastala tudi kriza, ki nas vse po vrsti sili v neko strašljivo prihodnje obdobje. Zdi se mi, da se tega našega slovanstva včasih premalo zavedamo. In pri tem gre pravzaprav za kulturo, kjer je povezanost med slovanskimi narodi še večja.

Ampak Slovenci smo nekje vmes, vsaj geografsko, in se počutimo malo tako in malo tako.

Veliko prireditev se bo zvrstilo po vseh šestih mestih po Sloveniji v

naslednjih mesecih vse do decembra. Katalog prireditev menda šteje okoli 1000 strani. V nadaljevanju leta bomo torej imeli kaj videti.

Tudi Talum bo sodeloval. Muzeji v vseh partnerskih mestih so izbrali po eno podjetje, ki ga bodo predstavili v sklopu EPK. Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož si je izbral Talum. Tako se bomo znašli med podjetji, kot so Gorenje iz Velenja, Revoz iz Novega mesta, Železarna Ravne, Mura iz Murske Sobotice in TAM iz Maribora. Srž razstav je predvsem povezanost posameznih podjetij s kulturo. V Talumu imamo kaj pokazati. Poleg zgodovine in proizvodnega programa bomo pokazali tudi našo tradicijo in skrb za kulturo sploh. Spet se bo pokazala naša družbena odgovornost. In ponovno bomo lahko ponosni na Talum in seveda nase.

Razstavo bomo odprli sredi junija, odprta pa bo do konca leta. Ob razstavah bo najprej splošna novinarska konferenca in nato še lokalna ob odprtju naše razstave. In to bo spet priložnost, da se ponovno pokažemo, kdo smo in kakšni smo. ■

»Slovenci smo se s kulturo vedno postavljali. Vedno smo jo vpletali v naše življenje in delo.«

Vsaka pot se začne s prvim korakom

MARKO DROBNIČ
FOTO: DARKO FERLINC

- iskanje in uvajanje novih programov ter aktivnosti, ki bodo zagotavljali višje dodane vrednosti,
  - razvoj znanja, inovativnosti in podjetnosti v odprtem sodelovanju s partnerji.
- Če morda komu navedene usmeritve zvenijo kot zelo splošne, pa smo si zato z vizijo zastavili zelo

vrednost na zaposlenega bo 43.700 evrov in bo nad povprečjem industrijskih podjetij v Sloveniji. Dosegli bomo čisti dobiček v višini 15 milijonov evrov. Donosnost kapitala (ROE) bo 10 odstotkov. Pozitivni izid iz tekočega poslovanja bomo na vseh programih dosegli že letos. Krasili nas bodo odprtost, podjetnost, inovativnost in timsko delo. Strateški razvojni načrt bomo izvajali kot dinamičen projekt, z velikim številom podprojektov, v katere bomo vključeni praktično vsi. Samo tako lahko uresničimo vizijo in cilje, ki smo si jih zapisali. Strateški razvojni načrt začnemo sicer v prvih mesecih letošnjega leta uresničevati krizno, ker še vedno nimamo ustreznih pogojev

za ohranitev proizvodnje elektroliznega aluminija. Aktivnosti sicer tečejo, a počasneje, kot bi pričakoval. Tudi brezvladje v (ne)odločevalskem smislu nam ni v oporo. Po takšnem vzoru sami ne moremo in ne bomo delovali, ker nas bo ta pasivnost popeljala dve stopnici nižje namesto kakšno višje. Prav zaradi tega se bomo uresničevanja strategije 2012–2015 lotili aktivno in organizirano.

V leto 2012 in v naslednje srednjeročno obdobje stopamo torej z veliko odgovornosti do vseh nas zaposlenih, ki ustvarjamo rezultate v skupini. Predvsem do nas samih, ker nam drugi ne bodo kaj prida pomagali. Tudi tisti ne, ki bi nam sicer morali. ▣

Ekipa ve, da mora gledati naprej

Mag. Franc Visenjak, član Uprave za ekonomsko področje in Marko Drobnič, predsednik Uprave

Z aluminijem soustvarjamo prihodnost – tako smo si zastavili poslanstvo skupine Talum in predstavlja osnovno, rdečo nit Strateškega razvojnega načrta skupine za obdobje 2012–2015. V njem smo si zadali naslednje ključne strateške usmeritve:

- ustvarjanje ustreznih pogojev za ohranitev proizvodnje elektroliznega aluminija,

ambiciozne cilje. Naša skupna realizacija bo znašala 295 milijonov evrov. Uvedli bomo vsaj en nov proizvodni program, ki v skupni strukturi realizacije skupine ne bo predstavljal manj kot 5 odstotkov in bo nadpovprečno prispeval k ustvarjanju skupne dodane vrednosti. Ohranili bomo proizvodnjo primarnega aluminija v obsegu 80.000 ton. Dodana

MAG. FRANC VISENJAK

Pa smo spet na začetku leta, krepko pa tudi že čez polovico januarja. Skoraj smo pozabili na lepe letoletne želje. Spet nas tepe vsakdanost, ki ne upošteva želja in lepih misli. Na srečo nismo preveliki idealisti, da bi bili nesrečni, ko ugotavljamo, da se voščila ne uresničujejo v popolnosti. Odločil sem se, da bom za tokratno številko tovarniškega glasila opisal svoje občutke s prvega

poslovnega sestanka vodstva tovarne.

Mislil, da že vsi v tovarni vemo, da imamo velike »kolobocije« s pogodbo o dobavi električne energije. Ta pogodba nam ne ustreza, predvsem ne v ceni, ki je previsoka. Te cene proizvodnja aluminija ne prenese, zato je uprava pridobila soglasje lastnikov. Ti so upravi naročili, da mora podpisati takšno pogodbo.

Po izračunih, narejenih na osnovi te cene, bo Talum zelo hitro zapadel v likvidnostne težave. To pomeni, da ne bo mogel plačevati računov za surovine in storitve. Resna obravnava tega velikega problema nam ni vplivala velikega optimizma za naprej. Morali smo si povedati, kaj še lahko storimo mi, da problem neplačevanja predstavimo čim dlje. Celotni poslovodni odbor jemlje to stanje zelo resno, predvsem z vidika naših aktivnosti. Varčevati moramo pri celotni porabi, pri vходу surovin v proizvodnjo, pri zalogah in investicijah. To niso enkratni ukrepi, ampak način delovanja vseh nas. Del posledic bomo morali prenesti tudi na naše dobavitelje, saj smo bili doslej vedno korekten poslovni partner.

Tematika in klima sta delovali zelo moreče. Turobnost ni izhajala iz apatičnosti, ampak iz nemoči. Vendar je vseeno prevladalo to, da bomo sami naredili vse, kar lahko in zmoremo. Tovarne ne želimo prepustiti stihiji neodločanja lastnika. Naredili bomo vse, da bo lastnik imel podatke, da se bo lahko odločal o svojem premoženju.

Toda to ni tisto, kar želim poudariti v tem zapisu. Pomembnejše je, da smo kot drugo točko obravnavali Strategijo skupine Talum do leta 2015. Sam sem imel pomisleke, ali je prav, da imamo ti dve točki skupaj na dnevnem redu. Kdo drug bi ugotovil, da je to brez pomena, ko pa ni kratkoročnega preživetja. Toda ni bilo tako, razprava je bila konstruktivna, trajala je več kot dve uri. Ekipa ve, da mora gledati naprej, da je to njena naloga in da mora lastnikom povedati, da v naši tovarni svojega premoženja ne zapravljajo.

Mi tako zaokrožujemo argumente za obstoj Taluma. Imeli jih bomo v paketu, čakamo še, da ta paket izročimo tistim, ki so in bodo še vedno živeli samo od rezultatov realnega dela. □

ODVISNE DRUŽBE

Prvo leto poslovanja družbe Talum Inštitut

Leta 2011 je bil obseg storitev prevzemne kontrole, laboratorijskih določitev, spektroskopije, mehanskih preiskav takšen, da so bili izpolnjeni in preseženi zastavljeni plani, kar je bil dober razlog, da smo na naši torti prižgali prvo svečko.

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Dejavnost podjetja je večinoma prilagojena potrebam skupine Talum in v manjši meri, vsaj za zdaj, podjetjem zunaj nje. Prihodek zunaj skupine Talum, ki je nastal predvsem na področju prevzemne kontrole in laboratorija, je bil večji od planiranega in je znašal približno 12 odstotkov, kar je dobra osnova za naprej. Za Talum Inštitut, d. o. o., lahko trdimo, da imamo usposobljeno osebje, ki na ustrezni opremi izva-

odvisno predvsem od nas.

Naj navedemo še del pomembnih značilnosti uspešnega dela in prizadevanj sodelavcev v minulem letu:

- uspešno izvedena sodelovanja v medlaboratorijskih testiranjih doma in v tujini,
- objava dveh prispevkov ob mednarodnem letu kemije in 60. obletnici Slovenskega kemijskega društva v Portorožu,
- začetek sodelovanja v RC SIMIT

Stavba družbe Talum Inštitut

ja večinoma standardizirane preskusne metode tako, da so rezultati analiz kot »proizvodi« laboratorija točni, jasni, popolni in nedvoumni, tako v elektronski kot pisni obliki. To je potrdil tudi ocenjevalni obisk Slovenske akreditacije z razširitvijo obsega akreditacije, ki ocenjuje skladnost vodenja kakovosti in tehničnih zahtev. Ali bomo to tudi v prihodnje znali izkoristiti ali, bolje, unovčiti, bo

ter nabava nove vrhunske opreme za analitiko kovin na osnovi induktivne sklopljene plazme z masnim spektrometrom (ICP-MS) in lasersko ablacijo (ablacija = odvzem materiala) in trgalnega stroja za sile do 100 kN za mehanske preiskave aluminij-skih zlitin,

- akreditacija dveh novih postopkov za določitev skupnega organskega ogljika (TOC) in ko-

- vin (Cd, Pb, Ni itd.) v celotnem prahu za področje emisij v zrak,
- akreditacija novega postopka za določitev delcev prahu PM_{10} (delci prahu pod $10 \mu m$) za ugotavljanje kakovosti zunanjega zraka,
- uspešna zunanja presoja BVC sistemov vodenja kakovosti ISO 9001, ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu ter ISO/TS 16946, saj ni bilo ugotovljenih neskladnosti,
- praktično dokončan točkovni model vseh storitev podjetja kot podlage za cenik storitev in modul za izdelavo ponudb v labo-

- stalna pozornost sodelavcev pri obvladovanju razpoložljivosti opreme od industrijske tehnice, radioaktivnega nadzora pošiljk odpadnih kovin, obeh »kvantometrov«, XRF, XRD, specifične opreme v mehanskem laboratoriju, laboratoriju izparilnikov, laboratoriju proizvodnje anod, laboratoriju za ekologijo in druge nujne opreme,
- sodelovanje pri pripravi Strategije skupine Talum do leta 2015, v kateri iz vizije podjetja sledi, da želimo vzpostaviti možnosti za raziskovalno dejavnost z različnimi storitvami za slovenski

V laboratoriju

ratorijskem informacijskem sistemu (LIMS/TaLab), kar bo olajšalo in izboljšalo poslovanje s strankami predvsem zunaj skupine Talum,

- uspešen prenos vseh pooblastil Agencije RS za okolje na Talum Inštitut,
- udeležbe na precejšnjem številu usposabljanj, kar je osnova za dopolnjevanje kompetentnosti osebja, kar je, kot vemo, skupek formalne izobrazbe, veščin in znanja,

trg in trge jugovzhodne Evrope s 50 odstotki opravljenih storitev za zunanji trg.

Pri delu bomo preizkušali nove načine in pristope z veliko mero energije, timskega dela, z ustvarjanjem razmer, kar vse nam bo omogočalo hiter odziv na izzive in prepoznavanje priložnosti – torej želimo biti poleg odprtosti in pripravljenosti na sodelovanje tudi ustvarjalni in podjetni. Verjamem, da nam bo uspelo, saj skupaj zmoremo skoraj vse. □

Torta s prvo »svečko«

V družbi Talum Servis in inženiring stavimo na znanje in zavzetost sodelavcev

Prvega januarja 2011 smo začeli poslovati v okviru nove organizirane skupine Talum, organizirani v osem enot.

MAG. MIHAEL HAMERŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Poslovanje 2011

Najobsežnejši projekt, v katerega smo bili s svojimi aktivnostmi intenzivno vključeni, je bil nedvomno ponovni zagon elektroliznih celic v hali C z vsemi spremljajočimi proizvodnimi napravami v različnih družbah skupine. Delali smo tudi pri razvoju, proizvodnji, montaži in zagonu linije za proizvodnjo ozkega traku v Rondelicah, razvoju in proizvodnji robotske livne celice za Ulitke, pri proizvodnji sestavnih delov, montaži in zagonu dveh fotovoltaičnih elektrarn na odlagališču rdečega blata, montaži prve fotovoltaične elektrarne v Bosni in Hercegovini, za gumarsko industrijo smo začeli razvijati in proizvajati orodja, za kovinskopredelovalno in metalurško industrijo smo začeli izvajati servise proizvodne opreme in vgrajenih komponent tudi zunaj skupine Talum itd.

Največja sprememba za nas pa je bil začetek poslovanja med podjetji v skupini Talum in širše, saj smo mesečno izpisovali številne račune, izstavljali ponudbe, poslovanje pa urejali tudi s podpisovanjem komercialnih pogodb. Poslovali smo stabilno, prihodki so bili višji od plana, tudi na trgih zunaj skupine smo presegli

Montaža livne celice v Talum Ulitki

pričakovanja. Prihodki zunaj skupine so presegli 14 odstotkov vseh prihodkov, poslovali smo s 33 partnerji.

Plan za leto 2012

V gospodarstvu Evrope, v katero je vpeta tudi skupina Talum in z njo naša družba, se kriza pogloblja, torej lahko sklepamo, da je pred nami težko leto. Podjetja se bodo borila za »vsako, še tako tanko rezinico kruha« in tudi za našo družbo velja enako. Ključna usmeritev poslovnega plana za leto 2012 je najti dovolj dela z dovolj visoko dodano vrednostjo, kar nam bo omogočilo ne samo preživetje, marveč tudi vlaganje v razvoj lastnih, tržno zanimivih proizvodov. Vse storitve, ki jih izvajamo v skupini, bomo ponudili tudi zunanjim zainteresiranim strankam. Intenzivno se bomo usmerili v iskanje novih poslovnih partnerjev. V poslovnem letu 2012 bomo proizvode znotraj skupine in širše ponujali in zaračunavali po tržnih cenah. Da bo

poslovno leto uspešno, bomo morali še posebej skrbno uporabiti vse razpoložljive vire, in to materialne, finančne ali kadrovske. V letu 2012 načrtujemo rast prihodkov na trgih zunaj skupine Talum. Ocenjujemo, da imamo največ možnosti na slovenskem trgu in na trgih z višjimi indeksi gospodarske rasti, kot sta Avstrija in Nemčija, pogodbe pa bomo poskušali sklepati tudi globalno. Letos bomo prvič namensko začeli vlagati v lastni razvoj proizvodov in storitev (to niso investicije), s čimer si bomo ustvarili možnosti ne samo za dolgoročni obstoj, pač pa tudi za razvoj.

Strategija za leta 2012–2015

Potrebe civilne družbe v Evropi ali na kateri koli drugi celini se z njenim razvojem spreminjajo. Poslanstvo gospodarskih družb pa je, da te potrebe zadovoljujejo, najuspešnejše pa jih celo narekujejo. Ključna za uspešen trajnostni razvoj gospodarskih družb

Livni stroj v Talum Rondelice

je torej sposobnost prilagajanja tovrstnim potrebam.

Na spremembe potreb smo tudi v družbi Talum Servis in inženiring odgovorili s strategijo, ki smo jo v drugi polovici poslovnega leta 2011 z vodji naših OE intenzivno pripravljali. Strategijo imamo za dinamično spremljajočo, kar pomeni, da bomo zunanje vplive spremljali in strategijo temu ustrezno sproti korigirali.

Ključni strateški cilj je povečati obseg poslovanja na trgih zunaj skupine Talum, s čimer bomo zagotovili rast naše družbe, rast dodane vrednosti, posledično si bomo tako ustvarili možnosti za investiranje v potrebna osnovna sredstva, lastni razvoj novih proizvodov in storitev ter višje stroške dela (plače). Naš cilj je, da bi leta 2015 ustvarili 5.000.000,00 evrov prihodkov na trgih zunaj skupine Talum. Ta smeli cilj je mogoče doseči samo z velikim deležem prodanih inženirskih proizvodov in storitev v obliki tehnološke opreme in vzpostavitvah proizvodnje na njej pri stran-

kah, ne samo na regionalnem trgu ampak tudi na širšem globalnem trgu. Kar nekaj tehnološkega znanja skupaj s tehnološko opremo že imamo, prihodnje aktivnosti pa bo treba usmeriti v razvoj in komercializacijo. Lastni razvoj bomo financirali z namenskim vlaganjem 10 odstotkov prihodkov, ustvarjenih zunaj skupine Talum. Postavili smo si cilj, da bomo s temi namenskimi sredstvi skupaj s partnerskimi podjetji, predvsem znotraj skupine, razvili vsaj pet novih proizvodov ali storitev letno. Torej bo sodelovanje med posamezniki, skupinami in gospodarskimi družbami znotraj ali zunaj skupine Talum treba še okrepiti.

Še zlasti v naši storitveni dejavnosti največji kapital niso stroji in zgradbe, temveč ljudje. V ta »kapital« bomo tudi v prihodnje še intenzivneje vlagali, dodatno se bomo izobraževali na področjih, ki nam bodo zagotavljala povečevanje konkurenčnosti, znanja in energijo zaposlenih pa bomo usmerjali v izvedbo zahtevnejših in donosnejših poslov. Na tak način nameravamo povečevati dodano vrednost na zaposlenega, njen del pa nameniti tudi za variabilno nagrajevanje zaposlenih, katerega delež se bo v prihodnje povečeval.

Skupaj z vodstveno ekipo v naši hčerinski družbi verjamemo, da je ambiciozne, vendar še realne cilje do 2015 mogoče doseči. Jamstvo za doseg zastavljenih ciljev so naši visoko usposobljeni, zanesljivi in zavzeti sodelavci. Seveda pa bomo – kot vsi drugi – tudi mi potrebovali nekaj sreče. A če je res, da sreča spremlja pogumne, tudi te ne bo manjkalo. □

Sončna elektrarna

Talum zunaj Taluma

Hčerinski podjetji v Srbiji ter Bosni in Hercegovini sta v Talumu sicer bolj oddaljeni, manj znani in za diskusijo nepopularni temi, še posebej v času težav z električno energijo in vračajoče se recesije. Toda to še ne pomeni, da ti podjetji nista pomembni za Talumov dolgoročni razvoj.

DARKO VARŽIČ
FOTO: DARKO VARŽIČ

mernem zemljišču v Obrenovcu. V dveh letih delovanja smo izvedli nekaj manjših vlaganj v opremo, ki je pretežno rabljena, kar odstopa od standardov, ki smo jih v Talumu sicer navajeni. Filozofija razvoja podjetja temelji namreč na nizkih stroških in fleksibilni organizaciji. Nekaj več manevrskega prostora nam dopušča tudi ohlapna srbska zakonodaja glede zaposlovanja. Zaposluje in odpuščamo po potrebi, zato število zaposlenih ni fiksna postavka. Na tak način manj vplivamo na gibanje stroškov glede na situacijo na tržišču.

Nabavno mrežo na območju Srbije nenehno širimo, kar je tudi strategija za leto 2012. Z zaposlitvijo izkušenega komercialista smo jeseni v treh mesecih razširili nabavno mrežo za 100 ton mesečno in povečali število dobaviteljev. Po naših izkušnjah je po-

tenciala na območju Balkana še veliko. Lani smo več začeli uvažati iz Makedonije, kjer smo podpisali pogodbo z lokalnim dobaviteljem, in s Kosova. Bolj smo začeli razvijati tudi nabavni trg na območju Bosne in Hercegovine, kjer smo leta 2010 ustanovili hčerinsko podjetje Taluma Beograd, imenovano Talum Bijeljina, d. o. o., s sedežem v Bijeljini v Republiki Srbski. Podjetje je v 100-odstotni lasti Taluma, d. d., in tako prva Talumova »vnukinja«. V Bosni imamo trenutno zaposlenega komercialista na terenu ter najeta dva prostora, pisarno in manjše skladišče. Naj tej lokaciji imamo namen dejavnost še razširiti, zato iščemo nove rešitve glede skladiščnih prostorov. Cilj je 150 ton odpadnega aluminija in bakra na mesec; naš cilj je ob manjšem investiranju izvedljiv.

V dveh letih delovanja smo se v Srbiji soočali z mnogimi birokratskimi zapleti ter vpletanjem politike, kar nas je nenehno oviralo pri poslovanju, še bolj pa pri pridobivanju dovoljenj, potrebnih za izgradnjo zbirnega centra v Obrenovcu. Projekt izgradnje centra zaradi neizdaje potrebnih dovoljenj miruje. Trenutno potekajo aktivnosti v iskanju alternativne rešitve problema, kar pomeni odkup ali izgradnjo centra na drugi lokaciji.

Doseženi rezultat, ki je precej nad pričakovanji, je predvsem odsev dobrega in zavzetega dela sodelavcev v Srbiji ter Bosni in Hercegovini. V trenutnih delovnih razmerah in težavah z birokracijo, s katerimi se spopadamo, je ta dosežek še toliko dragocenejši. Verjamem, da nam pozitivna energija tudi to leto ne bo usahnila. □

Po dveh letih poslovanja je Talum Beograd, d. o. o., na območju Balkana prepoznavno podjetje in v Srbiji trenutno vodilno po količini kupljenega odpadnega aluminija. Količinski plan nabave, planiran v investicijskem programu leta 2009, smo leta 2011 s 4.000 tonami presegli za 100 odstotkov. Večji del materiala (85 odstotkov) smo izvozili v Slovenijo, v Talum, d. d., preostalo pa smo prodali industriji v Srbiji. Podjetje predstavlja zanesljivo nabavno mrežo za Livarno.

Podjetje v Srbiji ima danes 30 zaposlenih, posluje pa na najetem in za dejavnost manj pri-

Zaposleni v podjetju Talum Beograd, d. o. o.

Je še upanje za primarno aluminijsko industrijo v EU!?

Največja grožnja konkurenčnosti naše dejavnosti v primerjavi s proizvajalci zunaj EU ne preti zaradi toplogrednih plinov (TGP), ki jih povzročimo v podjetju, ampak zaradi posrednih emisij TGP, ki nastanejo zunaj ograje podjetja (npr. pri proizvodnji električne energije).

VIKTOR NAPAST,
DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

V novem trgovalnem obdobju bodo namreč proizvajalci električne energije (termoelektrarne, plinske elektrarne ...) morali vse emitirane količine TGP pokriti z emisijskimi kuponi, kupljenimi na dražbi, medtem ko v trgovalnem obdobju od 2008 do 2012 večino emisijskih kuponov dobijo brezplačno od države. To pa se bo prav gotovo odražalo v ceni električne energije. Nekatere študije predvidevajo podražitev električne energije tudi do 11 EUR/MWh na račun stroškov emisijskih kuponov, zato se evropski proizvajalci aluminija in tudi proizvajalci iz drugih sektorjev upravičeno zavzemamo za subvencioniranje stroškov električne energije oziroma za finančno kompenzacijo, kot se imenuje novi instrument. V eni od predhodnih številčk Aluminija smo pisali o direktnih emisijah TGP, ki so v celoti odvisne od tehnologije in ustreznih obratovalnih pogojev in v tem se lahko primerjamo z najboljšimi v svetu. Pri posrednih ali indirektnih emisijah pa brez sprejete omenjenega novega instrumenta tudi najmanjša specifična poraba električne energije na tona aluminija na svetu ne bi pomagala ohraniti proizvodnje v primerjavi s tistimi zunaj EU, ki nimajo obveznosti iz mehanizma trgovanja z emisijami TGP. Instrument finančne kompenzacije

bodo nekateri želeli prikazati, kot da gre za državno pomoč, s čimer pa se ne moremo strinjati, saj dejansko kompenziramo ali nadomeščamo zaostanek v konkurenčnosti proizvoda na trgu.

V smernicah so navedeni naslednji sektorji, ki bodo upravičeni do finančne kompenzacije:

Koda NACE	Sektorji
1 2742	Proizvodnja aluminija
2 1430	Pridobivanje mineralov za kemikalije in gnojila
3 2413	Proizvodnja drugih anorganskih kemikalij
4 2743	Proizvodnja svinca, cinka in kositra
5 1810	Proizvodnja usnjenih oblačil
6 2710	Proizvodnja surovega železa, jekla, ferozlitin
7 2112	Proizvodnja papirja in kartona
8 2415	Proizvodnja gnojil in dušikovih spojin
9 2744	Proizvodnja bakra
10 2414	Proizvodnja drugih organskih osnovnih kemikalij

Nekatere študije kažejo, da si proizvajalci električne energije že zdaj v ceno električne energije prištevajo del neupravičenega stroška emisijskih kuponov, čeprav jih od države dobijo pretežno brezplačno. Še večje dobičke na račun stroška emisijskih kuponov kujejo proizvajalci električne energije, ki ne izpuščajo TGP, saj termoelektrarne zvišujejo tudi njihovo ceno električne energije.

Kot kaže, je zavzemanje aluminijskega sektorja in tudi nekaterih drugih sektorjev doseglo napredek pri reševanju problema stroška indirektnih emisij TGP, saj je Evropska komisija ob koncu preteklega leta v javno obravnavo predložila osnutek pravil »državnih pomoči« za naprave ETS (ETS so naprave, vključene v emisijsko trgovalno shemo /Emission Trading Scheme/). To so smernice za nekatere ukrepe finančne kompenzacije v okviru sistema ETS po letu 2012. Pomenijo obliko pomoči podjetjem v sektorjih, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju premestitve emisij CO₂ zaradi stroškov pravic EU ETS, vključenih v ceno električne

energije (pomoč za posredne stroške emisij).

Finančna kompenzacija je namenjena:

- podjetjem, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju premestitve emisij TGP,
- pri izvzetju malih naprav,
- za proizvodnjo električne energije – pod določenimi pogoji.

Namen finančne kompenzacije je zmanjšanje vpliva podražitve električne energije zaradi uveljavitve novih pravil razdelitve emisijskih kuponov po letu 2012.

Intenzivnost pomoči ne sme presegati 85 odstotkov upravičenih stroškov v letih 2013, 2014 in 2015, 80 odstotkov upravičenih stroškov v letih 2016, 2017 in 2018 ter 75 odstotkov upravičenih stroškov v letih 2019 in 2020. Višino finančne kompenzacije bo poleg intenzivnosti pomoči določal še nacionalni emisijski specifični faktor z 0,97 tone CO₂ na MWh, cena emisijskih kuponov v preteklem letu na trgu in povprečje specifičnih porab električne energije (»benchmark« 10 odstotkov najuspešnejših) na tona proizvedenega elektroliznega aluminija.

Po teh smernicah je torej podana naslednja formula za izračun pomoči za proizvodnjo primarnega aluminija:

Kompenzacija (EUR/leto) = Intenzivnost pomoči $_{(85-75\%)}$ x nacionalni emisijski spec. faktor $_{(za\ Slove- nijo\ 0,97\ t\ CO_2/MWh)}$ x cena EK $_{(za\ preteklo\ leto)}$ x »benchmark« specifične porabe električne energije na tona Al $_{(še\ ni\ določen)}$ x izhodiščna proizvodnja Al

Če pretvorimo izračun v številke z določenimi predpostavkami, je znesek približno 13 milijonov evrov za leto 2013 pri vrednosti emisijskega kupona 15 evrov.

Smernice so v javni obravnavi do 31. januarja 2012. Zdaj lahko z večjim optimizmom upamo, da je Evropa naposled ugotovila, da z ukrepi, ki temeljijo samo na kaznovanju proizvajalcev, povzročajo zmanjšanje emitiranih količin TGP le v Evropi (z zapiranjem obratov in njihovo selitvijo onstran meja EU), v globalnem smislu pa jih kvečjemu povečujejo, saj v svetu proizvodnja še zdaleč ni tako energetska učinkovita kot pri nas. □

Vzdrževalec okolja

MARJAN IVANČIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Sem Marjan Ivančič. Izhajam iz kmečke družine. Moj rojstni kraj je Župečja vas na Dravskem polju, kjer sem preživel otroška leta. Delo v naravi mi je bilo tako rekoč položeno v zibelko. Prav zaradi tega sem se kasneje odločil za šolanje na kmetijski šoli.

Ko sem šolanje končal, sem se zaposlil v Kmetijskem kombinatu na Ptuju. Tam sem opravljal delo traktorista in vzdrževalca. Osebni dohodek v tem podjetju je bil vedno nižji, zato sem se po šestih letih dela v kombinatu odločil za spremembo službe.

Leta 1995 sem se zaposlil v livarni litih platišč Intra Exip Eurocast v Kidričevem (v prostorih današnje družbe Talum Ulitki, d. o. o.), ki je bila v večinski nemški lasti. Delal sem na delovnem mestu manipulant s talino. Delo je bilo zelo naporno, vendar zanimivo in primerno nagrajeno. Tako sem v tem času začel graditi hišo in jo tudi končal. Pri tem so mi pomagali sodelavci, s katerimi sem se dobro razumel. To smo večkrat potrdili tudi za kakim »šankom«. Po stečaju Intra oziroma po prenehanju proizvodnje litih platišč leta 2004 sem se imel možnost zaposlil v podjetju Revital v Kidričevem.

Moje delo v Revitalu zajema vzdrževanje in urejanje okolja. Ko sem prišel na to delovno mesto, nas je bilo v ekipi zaposlenih veliko več. Z leti se je položaj spremenil in tako nas je sedaj skoraj

pol manj. Čez leto kosim travo, obrezujem okrasne rastline in drevesa, skratka vse, kar je povezano z urejanjem in vzdrževanjem okolja. Občasno priskočim na pomoč pri košnji trave na igriščih NK Aluminij, včasih pa pomagam tudi na vrtnariji. Pozimi imam veliko dela v gozdu s čiščenjem in podiranjem dreves. Drevesa in grmovje, ki jih podremo, kasneje zmeljem v lesno biomaso, ki jo uporabljamo v kotlovnici za gretje rastlinjakov v Revitalu. Skupaj s sodelavci vzdržujemo in urejamo okolje tudi zunaj ograje Taluma. Tega sem še posebej vesel, saj spoznam veliko novega in tako postaja moje delo še bolj raznoliko in zanimivo.

Nekaj posebnega je zame obrezovanje žive meje in okrasnih rastlin. Takrat lahko v to dam del sebe. Saj v resnici ne gre le za obrezovanje, ampak predvsem za oblikovanje žive meje. Zanimivo je poslušati ljudi, ki komentirajo stožčaste gabre, ki rastejo pred Talumovo upravno zgradbo. Mnogi med njimi sploh ne vedo, da jih obrezujemo. Nekateri celo mislijo, da kar sami od sebe rastejo v tako stožčasto obliko. Mi pa jih obrezujemo dvakrat ali trikrat na leto.

Delo z naravo mi je v veliko veselje in zadovoljstvo, vendar se od zadovoljstva težko preživim.

V prostem času obiskujem bližnje hribe in kolesarim. Sem, skratka, tam, kjer je narava. ■

Marjan Ivančič

»Z jedjo pride ték«

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Vladimir Pignar

Na sončno nedeljo sem se že zgodaj zjutraj odpravila v restavracijo Pan, da ob kavici, ki nama jo je pripravil Vladimir Pignar, poklepetam o njegovem življenju in o kulinariki, ki se ji je zapisal. Vlado, kot mu pravijo prijatelji in bližnji sodelavci, je vsestranski človek, ki se nikoli ne zadovolji s povprečjem. Ves čas je namreč na preži in v iskanju za novimi kulinaričnimi doživetji, pa naj gre za postrežbo hrane, njeno pripravo ali samo za željo po eksperimentiranju z raznolikimi okusi. Kulinarika zanj ni bila »ljubezen na prvi ugriz«, temveč se je v »piskru« želja kuhala dolgo, dokler je življenje ni postreglo na krožnik njegove poklicne poti. Za nas si je utrgal grižljaj svojega dragocenege prostega časa, saj ga je ob devetih že čakala pogovorna oddaja na Radiu Ptuj, kjer je tokrat za poslušalce odkrival čar kremnih »župic«.

Kako mlad fant zaide na področje kulinarike?

Težko rečem, kaj je botrovalo moji izbiri kuharskega poklica. Preden sem se začel šolati za kuharja, se doma nisem nikoli vrtel po kuhinji, saj me kulinarika ni pritegnila. Po končani šoli pa se je vse spremenilo. Začutil sem željo po raziskovanju, odkrivanju novih krajev, okusov, nečesa vznemirljivega in drugačnega. Ta želja me je pripeljala na morje in v Splošni plovbi Piran sem skočil na ladjo, s katero sem kot ladijski kuhar v nekaj letih preplul dobršen del sveta.

Nam zaupaš kakšen zanimiv pripetljaj, ki ga hraniš kot spomin na te avanturistične čase?

Na ladji je bilo strašno prijetno, saj smo kuhali za okoli 35 ljudi in tako smo imeli tudi nekaj časa za zasebno življenje in raziskovanje okolice krajev, v katerih se je ladja zasedla. V tem obdobju nisem napredoval samo na poklicnem področju, temveč tudi na osebnem. Na ladji namreč ni bilo prostora za domotožje, saj sem bil po nekaj mesecev odrezan od stikov z domačimi. Takšna izkušnja te

osebnostno utrdi in te naredi močnega in samostojnega. Obplul sem Afriko, Azijo in se navzel njihovih okusov po drugačnosti. Na ladji je bilo v teh letih kar nekaj pripetljajev, ki so mi pognali strah v kosti, in tudi veliko takšnih, ki mi še danes narišejo nasmeh čez obraz. Spominjam se, da smo nekoč doživeli silovito neurje, spet drugič pa je naša kuharska ekipa zamudila vkrcavanje na ladjo in smo skoraj obtičali sredi tuje dežele.

Kasneje si se ponovno odločil za guljenje šolskih klopi.

Ja, v nekem trenutku sem si rekel, da plovba po morjih dolgoročno ne more biti moj poklic. Spoznal sem tudi svojo družico in želel sem se ustaliti. Po drugi strani pa sem vedel, da se moram še dodatno izobraževati, saj so trendi tudi v kuharskem poklicu močno podvrženi spremembam in modnim kulinaricnim muham. Tako sem se vpisal na peto stopnjo in kasneje nadaljeval na Višji gostinski šoli.

Opiši nam svojo bogato in vijugasto pot, ki te je naposled pripeljala v restavracijo Pan.

Vajeništvo sem opravil v gostišču Lešnik v Mariboru. Gostilna je bila zelo priljubljena, zato sem si v tem obdobju pridobil veliko delovnih navad in se tudi strokovno izpopolnil. To obdobje me je zelo določilo in izoblikovalo. Sledila je kulinaricna izkušnja na ladji. Kasneje sem se vrnil nazaj na Ptuj in se zaposlil v mesariji Fekonja. Potem sem delal v Domu starejših občanov Ormož kot vodja prehrane. To je bil povsem nov način pogleda na prehrano, saj so bili obroki, ki smo jih pripravljali, v veliki meri dietni oziroma prilagojeni starejšim. Zaradi te izkušnje še danes prisegam na kremne juhe, saj so starejši ljudje kot otroci, ki ne marajo kuhane zelenjave. Če zelenjavo znaš pripraviti drugače, v obliki kremne juhe, pa so nad njo strašno navdušeni. Na to obdobje imam zelo lepe spomine, saj smo bili v svojem delovnem okolju zelo ubran tim, in ker je bil objekt nov, smo si lahko kot novinci že na začetku postavili skupne cilje, h katerim smo potem težili. Ta skupni cilj nas je povezal, zato delovni uspehi niso izostali. Kasneje me je pot vodila v restavracijo Perutnine Ptuj, kjer sem se srečal s kateringom. To je zagotavljanje storitve hrane in

pijače na oddaljeni lokaciji ali na lokacijah, kot so hotel, lokal, pub ... Nikoli si nisem predstavljal, da me bo poklicna pot pripeljala na drugo stran reke Drave in da bom nekoč zaposlen v Kidričevem.

Kakšni so tvoji vtisi po letu dni dela v kolektivu podjetja Vital, d. o. o.?

Po enem letu je težko oceniti in strniti vse vtise. Ob vstopu v novi kolektiv je bila prva misel morda ta, da deluje na nekoliko drugačen način, kot sem bil navajen dotlej. Vzrok za to je v naravi dela, ki je v veliki meri vezano na »fabriko«.

Zaupaj nam svoj recept za dober delovni kolektiv.

Verjamem, da univerzalnega recepta ni, saj je vsak kolektiv drugačen, pa vendar bi lahko strnil nekaj predpostavk, ki odločajo o uspešnosti gostinskega kolektiva. V naši branži je zelo pomembno timsko delo, kar pomeni, da na zadovoljstvo stranke ne vplivajo samo kulinaricne sposobnosti kuharskega osebja, temveč so tukaj še pomivalci, ki poskrbijo za čistočo, pomožna osebje, natakariji,

»Po drugi strani pa sem vedel, da se moram še dodatno izobraževati, saj so trendi tudi v kuharskem poklicu močno podvrženi spremembam in modnim kulinaricnim muham.«

vodstveni delavci ... Vsi skupaj tvorijo uspeh. Vsi morajo težiti k skupnemu cilju, ta pa je zadovoljen gost, zadovoljen jedec.

Kaj spada med tvoje delovne zadolžitve?

V podjetju Vital sem zadolžen za iskanje novih tržnih niš, sprejem gostov, pripravo na dogodek, uspešnost njegove izvedbe, dekoracijo prostora, pripravo jedilnikov in uresničevanje vizije, ki si jo je podjetje zastavilo za prihodnost. Vodja kolektiva je tisti, ki nase prevzame navzkrižne interese, saj osebni interesi večkrat ne gredo v isto smer z interesi podjetja. V takšnih trenutkih moraš najti optimalno pot, ki pa vedno ni vsem po godu. A vsi skupaj se moramo zavedati, da naša barka mora pluti v isto smer, če želimo preživeti v teh turbulentnih časih. Tim mora dihati s skupnimi pljuči.

Kako vidiš vizijo podjetja Vital, d. o. o.?

Stvar, za katero se zavzemam, je standardizacija jedi, kar pomeni, da bi bila za gosta kakovost jedi po naročilu vedno enaka, ne glede na to, kdo je tisti dan v kuhini.

Interno izobraževanje zaposlenih v obliki delavnic, na katerih zaposleni prepletejo svoja mnenja, ideje. Naš tim si želi, da bi tudi ob sobotah in nedeljah na kosila prišlo več zaposlenih podjetja Talum, saj bi s tem izkazali svojo pripadnost in zaupanje v našo kuhinjo. Naša ponudba pa se mora še bolj usmeriti v organizacijo dogodkov, saj imamo navsezadnje zelo dobre možnosti za njihovo izvedbo.

Na radiu Ptuj lahko vsako nedeljo prisluhnemo tvoji kulinarčni oddaji. Nam poveš kaj več o tej izkušnji?

Oddajo na radiu sem podedoval po ženi Nadi, saj v določenem trenutku ni imela več časa za dodatne aktivnosti. Zdelo se mi je škoda, da ne bi nadaljeval te kulinarčne zgodbe. Moram priznati, da sem imel sprva nekoliko treme in me je radijska obveznost obremenjevala, kasneje, ko sem se vpejljal, pa sem začel uživati. Radio pa ni edina dejavnost, s katero se ukvarjam. Med drugim sem bil predavatelj na Višji gostinski šoli. To je bila zelo zanimiva izkušnja, saj so se na šolo stekali ljudje z vseh vetrov, moja naloga pa je

bila, da vse spravim do zadovoljivega znanja. Že sedem let sodelujem tudi s SIP TV, s katerimi v zimskem času pripravljamo oddajo z naslovom Kuhajmo skupaj. Na televiziji je veliko lažje kuhati, saj ta oddaja ne poteka v živo in je – v nasprotju z radiem – določene kadre možno ponoviti. Udeležujem se različnih seminarjev in delavnic, na katerih se izpopolnujem, svoje znanje pa prenašam tudi na gostince Ljudske univerze v Ormožu in na razna društva gospodinj na našem območju. Leta 2001 sva z ženo s pomočjo Kmetijske založbe iz Slovenj Gradca izdala kuharsko knjigo z naslovom Sodobne domače jedi. Izdana je bila v nakladi 2000 izvodov. Razprodana je bila v pol leta, zato je leta 2003 izšla dopolnjena izdaja.

Ali moški resnično kuhajo bolje od žensk ali pa je to zgolj mit?

Menim, da je ta ugotovitev mit, saj spol pri kuhanju ne igra prav nobene vloge. Res je, da določene restavracije zaposlujejo samo moške. To je združenje, ki predpisuje, da restavracije, vključene vanj, lahko zaposlujejo samo moško osebje. Podobno izkušnjo sem na primer doživel na dvorcu Jeruzalem. Mislim, da se je ta mit rodil iz dejstva, da so nekoč v kuhinjah prevladovala ženske. Ko so v kuharsko stroko začeli prihajati moški, so bili zaradi majhnega števila zelo zaželeni in iz tega se je potem razvil mit.

Kako pa je s kuhanjem v domačem gospodinjstvu?

Doma z ženo vedno kuhava skupaj. Jaz pripravljam glavno jed, ona pa solato in juho. Priprava solate zame ni priljubljeno opravilo, saj zahteva preveč čiščenja (smeh).

Kaj najraje pripraviš gostom, ki jih povabiš v svoj dom?

Hmmm, imam obdobja, v katerih se izmenjujejo različne jedi, ki so mi takrat pri srcu. Nekoč sem tako za svoje goste rad pripravljaj ribe in školjke. Sam nisem ljubitelj mesa, a v zadnjem času zelo rad pripravljaj jedi iz mesa. Pravkar imam obdobje priprave rulad s perutnino in različnimi drugimi nadevi. V kuhinji ljubim eksperimentiranje.

Katera kuhinja je zate najbolj aromatična in presenetljiva?

Preizkusil sem kar veliko različnih kuhinj in moram priznati, da me azijska hrana pusti precej ravnodušnega. Če bi se moral odločiti, bi se vsekakor za sredozemsko kuhinjo. Sredozemska hrana je sama po sebi zelo aromatična. Ljudje večkrat delajo napako, saj pretiravajo z začimbami in potem prekrijejo pravi okus živila. Bolj pomembna je kakovost samega živila. Če kupite na primer svežo ribo, je dovolj, da jo samo solite in spečete. Če boste dodali začimbe, boste pokvarili okus ribe, ki je že sam po sebi vrhunski. V zadnjem času so se gostinci začeli zavedati, da je manj več, kar pomeni, da ne pretiravajo z jedmi, ki jih dajo na krožnik. V mislih imam raznolikost in količino jedi na krožniku. Pri omakah je tako dovolj samo nekaj žličk, prelitih prek mesa. Zelo pomemben je tudi vonj v restavraciji, milje, postrežba, odnos osebja do gosta. Vse to skupaj vpliva na zadovoljstvo. Na koncu bi rad poudaril, da kulinarika ni samo stvar kuharja, temveč tudi stvar gosta. Dokler bodo na naših mizah solnice in poprnice in si bodo ljudje solili in poprali jed, še preden jo bodo poskusili, tako dolgo bo kuhar prizadet, ker bo vedel, da gost ne zaupa njegovemu okusu. □

»Dokler bodo na naših mizah solnice in poprnice in si bodo ljudje solili in poprali jed, še preden jo bodo poskusili, tako dolgo bo kuhar prizadet, ker bo vedel, da gost ne zaupa njegovemu okusu.«

Fotografije meseca

Srne. Foto: Zvonko Štumberger.

Strelovec. Foto: Stanko Jus.

Ptujska Gora. Foto: Stanko Jus.

Jutra so zjutraj najlepša 1. Foto: Andrej Brumen.

Jutra so zjutraj najlepša 2. Foto: Andrej Brumen.

Ego(izem) ali jaz sem

Ego na žalost ni samo jogurt. Lahko je tudi zelo moteč in destruktiven stranski produkt našega duhovnega siromaštva ...

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Veliko ljudi besedo egoizem povezuje s slabšalno asociacijo, ki je nasprotje dobrote. A tako kot beseda egoizem v sebi skriva več pomenov, tudi vse dobro ni »dobro«. Imamo namreč več vrst dobrot. Prva dobrota je produkt človeškega zatiranja nagonov, »klečeplazenja«, pomilovanja in naučene »pridnosti«, ki je družbeno neškodljiva ... Takšna vrsta do-

brote je prej znak človekove majhnosti in šibkosti kot njegove dobronamernosti. Drugo vrsto dobrote ustvarjajo pokončni, samozavestni in široki ljudje, ki se s svojo prirojeno diplomacijo znajo izogniti pastem časa, z namenom, da ga spremenijo na bolje in zaznamujejo s svojo nesebično humanitarno noto. Če se vrnemo na egoizem, potem si moramo priznati, da je prava mera egoizma znak zdravega ega. Ali živimo v zdravi družbi? Kapitalistični način razmišljanja ljudi počasi preoblikuje v vojščake brez razloga, ki v svojih sizifovskih bitkah poskušajo nahraniti nenasitni ego. Takšna vrsta egoizma je skoraj vedno v konfliktu z zdravom pametjo in našo srčno izbiro, saj počasi, a vztrajno spodkopava humanost. Človekov egoizem vznikne iz bolečine, samozatiranja, tlačenja čustev, primerjanja z drugimi, samoobtoževanja ...

Egoizem je domišljav, ciničen, dominanten, netoleranten, grob, nasilen in aroganten prebivalec naših možganov. Je kot črviček, ki se spreha po vijugah z namenom, da nam zmeša štrane in megli zdravo presojo. Ko ga najdemo, prepoznamo in umestimo, si nadene novo masko, da nas preslepi in nam ubeži, potem nam pokaže osle in igra remi z našim

srcem, pri čemer tako premeteno manipulira in obrača svoje karte, da je skoraj vedno zmagovalec. Domuje v ulici samoljubja in je v večnem konfliktu s sosedi, saj je prepirljiv, oblasten, škodoželjen in ljubosumen. V nas vedno išče slabost, šibkost in napake, ki jih potem vztrajno izkoristi, da nas prepriča v svoje izbire. Egoizem je zaljubljen v egocentrizem, saj hodita s prepletenimi prsti in drug drugemu izkazujeta privrženost. A naj vas ne preslepi njegova moč. Močan je le navidezno. V sebi je jokav »pezde«, šibek, prizadet, užaljen in zamerljiv. Njegova sposobnost, vživeti se v občutke srca, je enaka nič, saj nikoli ne gleda nanj, čeprav si z njim deli prostore vašega telesa. Vedno stremuško sledi svojim visokotečim in nerealnim ciljem ter idealom, ki nam ne prinašajo miru, spokojnosti, sreče in ugodja. Navajen je na enosmerne dialoge s samim seboj in vztrajno zavrača vse kompromise ali drugačne poglede na svet. Za svoje napake vedno najde tehtna opravičila in jih tudi nikoli ne obžaluje. Naš lastni egoizem je talent za odganjanje ljudi iz naše bližine, in če ga boste pustili, da se razraste, boste na koncu izgubili tudi samega sebe. Ostal bo samo vaš lastni ego, ki vam bo pri živem telesu požrl utripajoče srce. Ta vrsta ega je rak rana sodobnega sveta, ki nima nič skupnega z naravo, saj narava nikoli ni egoistična. Narava si vedno vzame samo toliko, kot potrebuje, in tisto, kar vzame, tudi vedno vrne. Ego pa ljubi posesivnost in je nagnjen h kopičenju, saj verjame, da je posedovanje pogoj za srečo. Ljudi, ki bolehalo za tem novodobnim virusom, je pravzaprav zelo lahko spregledati, saj se njihova dejanja in stavki skoraj vedno začnejo z besedico JAZ in po možnosti se tako tudi končajo. Če ne veste, ali bolehalo za »vragovim sindromom«, ki ima slab okus in ki se zanima zase bolj kot za druge, potem se postavite sami pred sebe in tvorite nekaj enostavnih stavkov. Če ste začeli in končali pri sebi, potem morate v svoji bližini nujno spregledati zametek dobrote. A ne pozabite na misel Williama Blaka, da kdor bi rad storil nekaj dobrega, mora to storiti v drobnih podrobnostih. Splošno dobroto pa oznanjajo lopovi, hinavci in lizuni. ▣

Človek z risarskim talentom

Kot že veste, naj bi v reportažah vedno nastopali naši sodelavci, ki se poleg tega, da delajo v Talumu, ukvarjajo še s čim zanimivim, ali pa ljudje, ki niso iz Taluma, so pa z njim tesno povezani. Tudi tokrat bo tako.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Že takoj na začetku razgovora z Jernejem Luževičem, tokratnim »nastopajočim«, so nastale manjše težave. Nikakor namreč nisem mogel opredeliti njegovega konjička ali pač tistega, kar najraje počne v prostem času. Na koncu sva se le poenotila, da ga imenujem ljubiteljski industrijski oblikovalec.

Industrijsko oblikovanje je oblikovanje v treh dimenzijah. Gre torej za predmete, ki jih lahko tudi otipamo, ne samo gledamo, začutimo njihovo temperaturo, drugače doživimo, jih uporabimo v vsakdanjem življenju. Danes pravzaprav ni več resne industrije, ki v svoje izdelke ne bi vgrajevala industrijskega oblikovanja. Vse, kar primemo v roke, ima neko obliko. In ta oblika je bolj ali manj posrečena. Dobro (lepo) oblikovani predmeti, ki so sicer ponavadi dragi, nam nudijo ugodje v prostorih, v katerih bivamo in se tudi drugače gibljemo, v avtomobilih, pri oblačenju itd. Industrijsko oblikovanje ni umetnost, saj se mora oblikovalec prilagajati proizvajalcem na eni strani in kupcem na drugi.

Jernej je torej ljubiteljski industrijski oblikovalec. V Talumu je zaposlen od leta 1987. Prišel je kot

strojni tehnik, se kasneje došolal in postal inženir strojništva. Zaposlen je v nabavni službi v družbi Talum Servis in inženiring. Risal je že, odkar pomni. Odkar je vzel svinčnik v roke. Na koncu osnovne šole ga je risanje začelo še posebej zanimati, predvsem v smislu oblikovanja novih predmetov. Ni se odločil za oblikovalsko šolo v Ljubljani, pa tudi ne za gimnazijo, ki mu jo je priporočal ptujski slikar Albin Lugarič, od koder bi lahko nadaljeval študij na Akademiji za likovno umetnost. Postal je torej strojnik. Tudi tam moraš imeti »žilico« za risanje, in to za risanje v različnih projekcijah. Tudi časi so bili takrat taki, da si lažje dobil službo, če si bil iz kovinarske stroke.

Jernej oblikuje za svoje zadovoljstvo. Nikoli še ni kakega svojega izdelka na papirju ponudil kakega podjetju, ki bi po njegovih zamislih izdelalo kaj uporabnega. Seveda tudi prodal še ni ničesar. Včasih je kaj naredil za kakega prijatelja in njegovo podjetje. Če je iz tega kaj nastalo, ne ve. Vsak oblikovalec si želi videti svojo idejo, ki jo je prelil na papir, tudi v izdelanem predmetu. To je cilj takega početja. In uresničiti ideje je vedno najtežje. Industrijski oblikovalci se morajo prilagajati proizvajalcem in njihovi tehnologiji, kupcem in njihovem okusu in nekim modnim trendom, ki vladajo tudi na tem področju. Slovenci smo vedno imeli dobre industrijske oblikovalce, ki so

»Vsak oblikovalec si želi videti svojo idejo, ki jo je prelil na papir, tudi v izdelanem predmetu.«

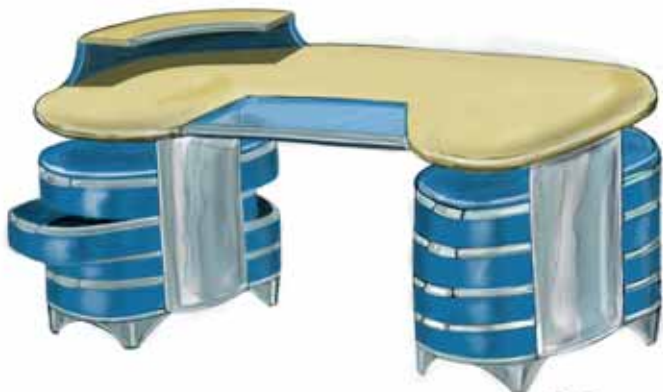

Računalniški zaslon

Verjeli so v aluminij kot kovino prihodnosti, tudi mi verjamemo in z njim soustvarjamo prihodnost

V avli Taluma je ob vhodu na stopnišče upravne zgradbe za drsnimi vrati postavljena razstava, ki govori o uporabi aluminija nekoč in danes.

DR. STANKO KORES
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Pisalna miza

oblikovali res dobre izdelke. Spomnimo se stola REX arhitekta Nika Kralja, ki je bil v petdesetih letih prvi stol za množično proizvodnjo. Še danes velja za enega vrhuncev oblikovanja stolov v svetu. Pa telefona ETA 85, ki smo mu zaradi oblike rekli »Fitipaldi«, ker je bil podoben bolidu iz formule 1. Tudi Elan je bil vedno visoko s svojimi smučmi. In nenazadnje ultralahka letala, ki jih izdeluje Ivo Boscarol s svojo ekipo.

Jernej je začel z upodabljanjem avtomobilov in motornih koles, nadaljeval pa tako rekoč z vsem. Kar je začel, je tudi končal. Vsaka ideja je bila na papirju dodelana do konca. Danes skicira pohištvo, pisarniško opremo, računalniško opremo, poslovna darila, svetila ... Risbe, ki jih riše, so vsekakor zanimive. Na njih preizkuša svoje ideje, ki mu, kot pravi, hitro prihajajo na misel. Ima sposobnost hitre vizualizacije svojih zamisli, ideje hitro prenaša na papir.

V Talumu ga je prvi opazil Boštjan Korošec. Vključil ga je v ekipo, ki se ukvarja z novimi izdelki z neko oblikovalsko vrednostjo in s tem večjo dodano vrednostjo. Trenutno se ukvarja s pripravo osnutka za namizno svetilko. Priprava osnutka mu je bila v prej omenjeni skupini dodeljena kot naloga. Ima tudi svoje načrte in želje. Svoje ideje in tudi svoje ime bi rad uveljavil v svetu oblikovalstva. Za to se počuti dovolj sposobnega. Trenutno je popolnoma »not pado« v Talumove nove izdelke in upa, da bo lahko prispeval svoj delež pri iskanju pravih rešitev. In še za konec. Prav Jernejevo delo je eden izmed dokazov, kako težko je od ideje priti do njene uresničitve. To nam kažejo tudi velika slovenska podjetja, ki izdelujejo kakovostne in oblikovalsko odlične izdelke, ki pa jih ne morejo prodajati sami. Velikokrat jih na trgu najdete tudi brez imena pravega proizvajalca. □

Razstavljeno je motorno kolo Harley Davidson iz leta 1929, ki ima blok motorja in ohišje menjalnika iz aluminija in prikazuje njegovo obstojnost. Ob motorju je razstavna vitrina z dokumenti, v katerih so opisani začetki uporabe aluminijevih ulitkov, ter aluminijastimi vilicami za novo motorno kolo KTM, ki jih ulivamo v Talumu in so plod razvoja aluminijeve zlitine, tehnologije litja ter toplotne obdelave. Vilice za motorno kolo KTM so eden izmed najbolj obremenjenih konstrukcijskih delov kolesa. Izdelane so po strogo predpisanih metalur-

ških postopkih, saj v materialu ne sme biti niti najmanjše napake. Predvsem zaradi specifične teže aluminija, njegovih mehanskih in fizikalnih lastnosti ter obstojnosti so verjeli v ta material že pred več kot 100 leti. Uporaba aluminija je v zadnjih letih izrazitejša v avtomobilski, letalski in transportni industriji sploh ter v gradbeništvu. Aluminij je lahko rešitev za našo prihodnost, tako z ekološkega kot uporabnega vidika. Mi verjamemo vanj.

Vljudno vabljeni na ogled razstave. □

Harley Davidson, letnik 1929

Vodstvo sindikata SKEI Slovenije v Talumu

V petek, 9. decembra 2011, je bila 3. redna seja Republiškega odbora SKEI Slovenije v restavraciji Pan v Kidričevem.

IGOR JEZA
FOTO: DARKO FERLINC

V okviru seje je bil predviden tudi obisk vseh članov odbora z Lidijo Jerkič na čelu v koncernu Talum. Tako smo se najprej peš odpravili do recepcije, kjer so si gostje z velikim zanimanjem ogledali vsa umetniška dela, razstavljen v avli. Kljub natrpanemu urniku nas je ob 9. uri prišel pozdravit tudi predsednik uprave Taluma Marko Drobnič, ki je dejal, da je sodelovanje s sindikatom in svetom delavcev zelo dobro, saj so v Talumu, kjer je zaposlenih več kot 1000 delavcev, ljudje na prvem mestu. Ne gre samo za to, da bi uprava sama sprejemala predloge in kritike, temveč se s predstavniki delavcev dogovarja za skupne aktivnosti. Na ta način je Talumu uspelo prebroditi težke čase in sedaj v koncernu z optimizmom gledamo v prihodnost. Marko Drobnič je dejal še, da po šestih mesecih na čelu Taluma opaža, da v javnosti obstajajo predstave, da je Talum siva in črna tovarna, kar že zdavnaj ni več res. Zato si v podjetju prizadevajo javnosti predstaviti tovarno, ki je ena najmodnejših za proizvodnjo in predelavo aluminija na svetu, saj ima moderno tehnologijo in usposobljene delavce, po učinkovitosti porabe električne energije na tono proizvoda pa je celo na drugem mestu na svetu. Poleg tega ima tovarna tudi vse okoljevarstvene certifikate. »Ponosen sem, da smo tak kolektiv, ki zna stopiti skupaj, ko je treba,« je dejal Marko Drobnič.

Predsednica SKEI in predsednik sindikatov SKEI v Talumu sta se zahvalila za topel sprejem in vsem

talumovcem zaželela zdravlja in uspešno novo leto 2012.

Po predstavitvi Taluma, njegove zgodovine in proizvodnje smo se odpravili še na kratek ogled tovarne. Najprej smo odšli v livarno litvarskih zlitin, kjer smo si ogledali peč za predelavo odpadnega aluminija, nato pa še liniji za vliivanje hlebčkov in za litje aluminijastih palic. Sledil je ogled livarne gnetnih zlitin; videli smo linijo za litje širokega traku, livni stroj za litje drogov in peč za homologacijo. Med ogledom naprav so naši delavci v množici obiskovalcev prepoznali tudi predsednico SKEI Slovenije, ki si je z velikim zanimanjem ogledovala našo proizvodnjo. Pot nas je nato vodila do obrata za proizvodnjo rondelic, v obratu izparilnikov pa smo videli, kako se izdelujejo izparilniki. Predsednik SKEI Slovenije si je z zanimanjem ogledal proizvodnjo, saj imajo Gorenjevi hladilniki vgrajene tudi naše izparilnike. Prava poslastica pa je bilo dogajanje v hali C, ko so naši obiskovalci lahko videli, kako pri nas nastaja aluminij. Za spomin na srečanje smo se fotografirali pred spomenikom iz hale A.

Po ogledu tovarne smo imeli 3. redno sejo Republiškega odbora SKEI v restavraciji Pan, kjer smo se tudi dobro okrepcjali. Na sejo so bili povabljeni tudi sindikalni predstavniki iz podjetij v OO SKEI Ptuj.

Na koncu se v imenu obiskovalcev zahvaljujem vsem, ki so nas prijazno sprejeli in nam omogočili lepo druženje v »naši fabriki«. □

Člani sindikata na predstavitvi Taluma

Povabilo na kavo

DANICA HRNČIČ, JOŽICA TUMPEJ
FOTO: DARKO FERLINC

Decembra 2011 je skupino Talum zapustilo 31 naših sodelavcev. Devetindvajset se jih je odločilo za prekinitev delovnega razmerja s poznejšo upokojitvijo, dva pa sta se starostno upokojila do konca leta.

Predsednik Uprave Marko Drobnič jih je povabil na kavo in se jim v svojem imenu in imenu Uprave

zahvalil za njihov delovni prispevek pri delovanju in razvoju Taluma. Srečanje je potekalo v sproščnem vzdušju. Za vsakega posameznika je predsednik imel izbrane besede. Ob koncu srečanja jim je zaželel vse lepo v prihodnje in jih povabil, da nas še kdaj obišejo. □

Seznam sodelavcev, ki so zapustili Talum decembra 2011:

Talum Servis in inženiring

FRANC BERANIČ
MARJAN CAJNKO
BORIS KNEZ
ZVONKO LEŠNIK
DARKO LOZINŠEK
MIRAN NOVAK

Talum Rondelice

JANEZ FEGUŠ
JURČEK LAMOT
JANKO MALEK
JULIJANA MESARIČ
MILAN MUNDA
FRANC PEPELNIK
JOŽEF ŠALAMIJA

Storal

ALOJZ FRIC

Talum Strateška komerciala

MARIJA GORJUP

Talum Inštitut

ZDENKA HANC

Vargas-AI

DRAGO HERTIŠ
IVAN VORŠIČ

Talum Računovodstvo

VERICA INKRET

Talum Aluminij

MILAN KLAJNŠEK
RADOVAN KOMEL
DUŠAN ŠEGULA

Talum Sistemi upravljanja

VILI KORŽE

Talum Informatika

JELKA KOVAČ

Revital

DANICA MAJCEN
JOŽEF MAJCEN
BRANKO MOHORKO
ALBIN PETROVIČ

Talum Kadrovska služba

EMA MATIČ

Talum Informatika

MARIJA TRČKO

Talum Livarna

FRANC ŽINKO

Povabljeni na kavo

Leto 2012 v znamenju strateških razvojnih projektov

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Lansko leto je za mnoge od nas pomenilo novo poglavje v delovni karieri, saj smo dodobra spremenili model poslovanja delovnih okolij. Potrebovali smo kar nekaj časa, da smo uredili novonastale odnose, razmerja, predvsem pa si določili nove cilje in strategije za njihovo doseganje. V Strateškem razvoju smo v sodelovanju z mnogimi zaposlenimi evidentirali večje število potencialnih razvojnih pobud, od kate-

rih smo mnoge že začeli obravnavati in analizirati za pridobitev ustreznih informacij za dokončno odločanje o realizaciji. Da pa bomo lahko dosegli postavljene cilje, bo potreben čim hitrejši zagon tistih razvojnih pobud, ki kažejo največji realni potencial na trgu.

V realizacijo razvojnih pobud bomo vključevali čim širši krog sodelavk in sodelavcev, saj želimo dodatno spodbujati inovativ-

nost, odprtost in sodelovanje vseh zaposlenih v Talumu. Vsem sodelavkam in sodelavcem se zahvaljujem za konstruktivno

sodelovanje v preteklem letu, v letošnjem pa vam želim obilo zdravja, sreče in osebnih zmag. ▣

Plasti

Naši upokojeenci

STANKO VAJDA
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Decembra minulega leta sta družbo Vargas-Al, d. o. o., zapustila Drago Hertiš in Ivan Voršič, oba zaposlena na področju protipožarne varnosti.

Drago Hertiš se je v takratni Tovarni glinice in aluminija zaposlil aprila 1974 kot ključavničar. Že leta 1976 je bil sprejet na delovno mesto gasilca, oktobra leta 1993 pa je prevzel vodenje oddelka za protipožarno varnost in delo opravljal do konca leta 2011. Zelo dobro je poznal objekte na lokaciji Industrijske cone Talum in s tem seveda tudi vse nevarnosti nastanka požara in drugih incidentnih dogodkov. V času zaposlitve je opravil številna usposabljanja zaposlenih iz varstva pred požarom, svoje bogato znanje in praktične izkušnje pa je bil vedno pripravljen deliti s tistimi, ki so pomoč potrebovali. Zagotovo bo po upokojitvi svoje delo nadaljeval pri gasilcih v svojem domačem kraju.

Ivan Voršič se je prav tako zaposlil še v času TGA, in to februarja 1981 na delovnem mestu požarna zaščita objektov. Od oktobra 1993 do upokojitve decembra 2011 je opravljal dela poklicnega gasilca, zaradi posledic invalidnosti pa je

od oktobra 1996 dalje delal le v dnevni izmeni. Pri delu je bil natančen in zanesljiv. Opravil je številne požarne straže, servisne preglede gasilnikov in hidrantov v Talumu in tudi na zunanjem trgu ter prepeljal tisoče litrov tehnološke vode po obratih, v katerih so jo potrebovali.

Ob odhodu se vama zaposleni v družbi iskreno zahvaljujemo za vse, kar sta v času zaposlitve prispevala k zagotavljanju požarne varnosti, obvladovanju kakovosti storitev in medsebojnih odnosov in pri opravljanju drugih nalog. Obema želimo predvsem zdravja in veliko lepih trenutkov, ki jih bosta zagotovo z veseljem preživljala tam, kamor najraje zahajata.

Vajini sodelavci ▣

Z aluminijem soustvarjamo prihodnost

FOTO: SRDAN MOHORIČ

OBISKI

Ogled Taluma v Kidričevem

V tej številki objavljamo konec pisma, ki nam ga je poslala učenka 9. razreda OŠ Cirkovce Laura Dolenc, ki je s sošolci in učiteljicami v okviru izbirnega predmeta Poskusi v kemiji decembra lani obiskala našo tovarno.

LAURA DOLENC, 9. A, POSKUSI V KEMIJI

Komentar in zaključek

V moji skupini smo ugotovile, da Talum zaposluje veliko različnih poklicev. Najbolj pogosti poklici v Talumu so tehniško usmerjeni. Kar mi je bilo tukaj posebej všeč, je to, da se v Talumu lahko zaposlijo tudi ljudje, ki srednje šole niso dokončali iz takšnih ali drugačnih razlogov. Ogled tovarne Talum mi je bil zelo všeč, saj sem se že velikokrat peljala mimo nje, a v sami proizvodnji doslej še nisem bila, zato mi je bila hoja v halah proizvodnje zelo všeč. Morda smo preveč časa porabili za vprašanja, ki so sledila po predstavitvi v PowerPointu, a le na tak

način smo prišli do zelenih podatkov. Predlagam, da bi v prihodnje lahko list z vprašanji ali vsaj s temami poslali v Talum in oni bi se tako lahko orientirali po njih in nam že med predstavitvijo povedali zelene podatke. Tako bi naslednjim generacijam ostalo več časa za ogled proizvodnje. Všeč mi je bilo tudi to, da smo si domov lahko vzeli vsak po eno rondelico in kos silicija, ki ga aluminiju dodajajo za trdnost. Ogled tovarne Talum v Kidričevem bi vsekakor priporočila, saj se sami ne zavedamo, kako veliko in pomembno tovarno imamo v naši občini. □

Učenci osnovne šole Cirkovci

Obiski v letu 2011

DARKO FERLINC
FOTO: DARKO FERLINC

Lani nas je obiskalo natanko 30 skupin. V Talumu vedno radi sprejemamo obiske, saj imamo kaj pokazati in tudi občutek, da lahko komu nekaj daš, pa čeprav je to le kratek sprehod po tovarni, je prijeten. Mimogrede, skoraj vsi obiskovalci, ki so videli tovarno, so bili navdušeni. Zadnje čase (he) na predstavitvah celo ploskajo.

Prihajajo od povsod, največkrat seveda v sklopu kakega izobraževalnega programa, torej kake šole. In zelo različni so.

Tako so nas obiskali učenci in učitelji treh osnovnih šol: Cirkovce, Ljudski vrt s Ptuja in Žetale. Mnogo je bilo srednješolcev: strojniki, kemiki, ekonomisti, mehatroniki, gimnazijci. S Ptuja, Maribora, Ljubljane, Šentjurja, Trbovelj. Sledijo seveda fakultete

in višje šole: Fakulteta za strojništvo, kemijo in kemijsko tehnologijo, elektroniko, gradbeništvo in arhitekturo, naravoslovje (metalurgija).

Dvakrat so nas obiskali Crikveničani. Enkrat predstavniki občine, drugi pa upokojenci, skratka prijatelji.

Prišli so poslovni partnerji, predstavniki društev, družb ... RC SIMIT, Impol, C&C, delegacija iz Bosne in Hercegovine, NLB, nekdanji maturanti elektrotehniške šole, gasilci iz Polzele itd.

Vedno, ko se obiskovalci najavi, povedo, koliko jih bo prišlo in kdo jih bo vodil. Potem jih običajno pride malo manj ali malo več.

Lani nas je obiskalo okoli 900 obiskovalcev. To seveda ni popolno-

Obiskovalci v elektrolizni hali C

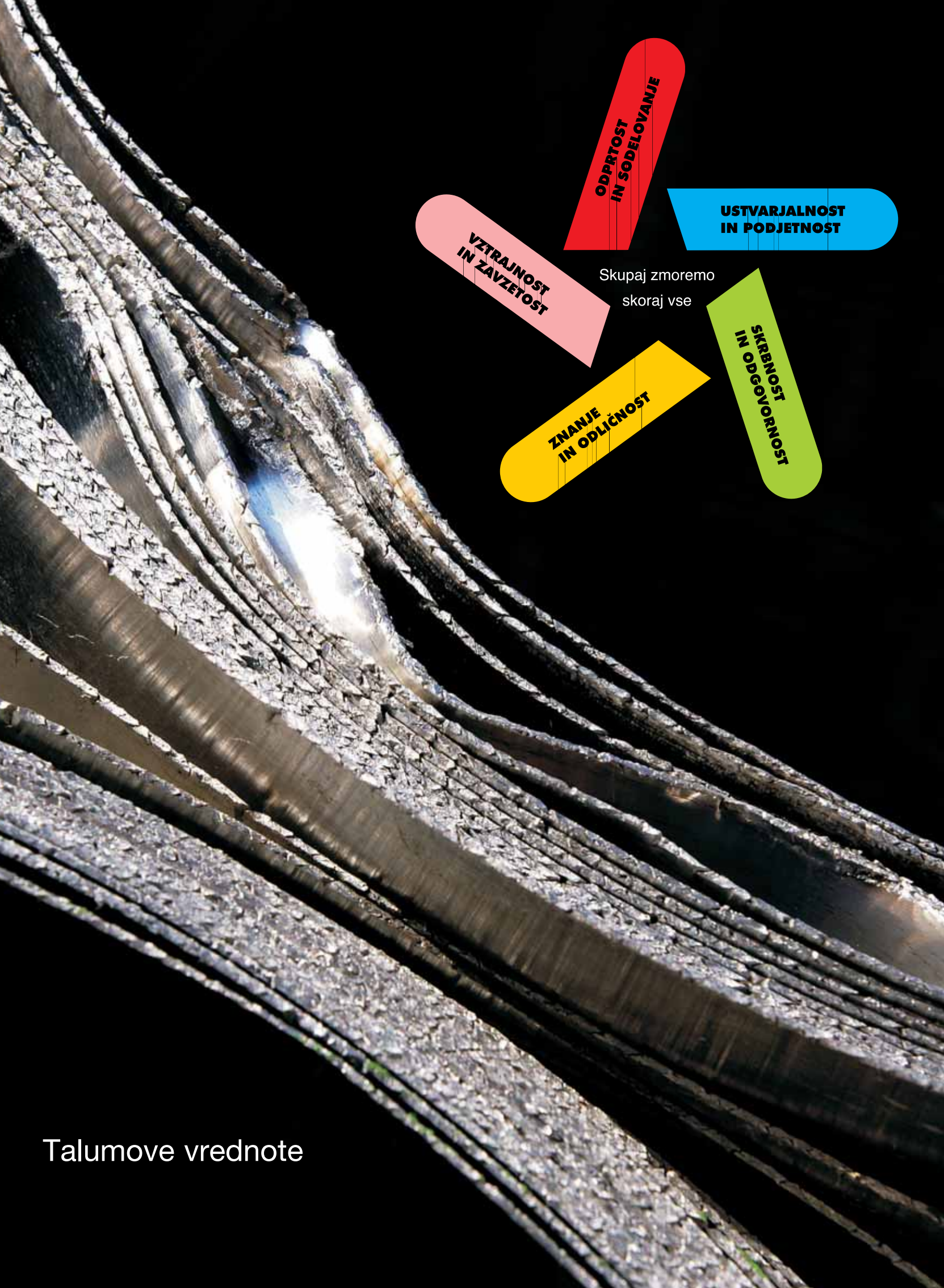
ma točen podatek, je pa zelo blizu resnični številki. Obiskovalci so tista vrsta javnosti, ki ji moramo posvečati posebno pozornost. Ko pridejo, si ogledajo proizvodnjo in izvedo nekaj o

zgodovini Taluma, oditi pa morajo zadovoljni ali celo navdušeni. Oni so tisti, ki bodo prenašali dober glas o Talumu med svoje znance in prijatelje. In »dober glas seže v deveto vas«. □

KRIŽANKA

SLOVARČEK: RASK – danski jezikoslovec (Rasmus, 1787–1832), AKELA – poglavar volkov iz Kiplingove knjige o džungli, ARN – reka v južni Franciji, BLERIOT – francoski letalski konstruktor (Louis, 1872-1936), HAARAS – močna ševiotna česanka (tekstil), EOR – konec zapisa v računalništvu.

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2011	SLADKO- VODNA RIBA	KUPNINA	POGLAVAR VOLKOV IZ	ALUMINIJ	UŽITNA MORSKA ŠKOLJKA, KLAFAVICA	RADON	LJUBLJ- ANSKO POKO- PALIŠČE	OČE				
	IZRAELSKO PRISTA- NIŠČE				POZA, POLOŽAJ TELESA								
	STEVEN SEAGAL				PAPEŽEV LETNI DOHODEK								
					DANSKI JEZIKO- SLOVEEC (RASMUS)								
	ZVIJANJE, VRTINČENJE						INDIJSKI POLITIK (ŠASTRI)				ŠIROK POL- KROŽEN MORSKI ZALIV	DEČEK, POBA, POB	
	SLOVENSKI ŠAHOVSKI VELEMOJSTER (PIRC, 1907-1980)								AVSTRIJSKA RTV				
	SLOG								ZNAMKA SLOVENSKIH VIN				
	KOSITER			PREBIVALEC KANDRŠ									
	IZVIRNEŽ, POSEBNEŽ			ZIMZELENO TROPSKO DREVO									
	TOM SELLECK				DRUŽINA METULJEV (UNICEVALCI TKANIN IN KRZNA)	HEMINGWAY							
									SLOVENSKA POLITIČ- ARKA (EVA)				
	TALUM	FR. LETALSKI KONST- RUKTOR (LOUIS)	SLOVENSKA IGRALKA (ZVEZDANA)										
	OGRODJE IZ LETEV ZA VINSKO TRTO								GREGORY PECK			ŽRELO, GOLT	FILM AM, REŽISERJA JAMESA CAMERONA (2009)
	LANTAN			IVANO EDALINI					ŠIBJE, DRAČJE, HALOZA				
	VRTENJE ŽOGE PRI NOGOMETU			FERMENT					GOZDOVNIK, IZVIDNIK				
	KATJA DELAK				ZDA						VIRUS, KI POVZROČA AIDS		
													
	OTOK V OTOČJU RJUKJU												NEKDANJA JUGO- SLOVANSKA VOJSKA
NEKDANJA TOVARNA V MARIBORU					ŠVICARSKA TISKOVNA AGENCIJA							KONEC ZAPISA V RAČU- NALNIŠTVU	

**ODPRTOST
IN SODELOVANJE**

**USTVARJALNOST
IN PODJETNOST**

**VZTRAJNOST
IN ZAVZETOST**

Skupaj zmoremo
skoraj vse

**ZNANJE
IN ODLIČNOST**

**SKRBNOST
IN ODGOVORNOST**

Talumove vrednote